

УДК 582.916.16-114.51(477.85)

Буркут О. С., молодший науковий співробітник
Дослідна станція помології ім. Л. П. Смиренка ІС НААН
E-mail: ksushe4ka31@bigmir.net

ПЕРСПЕКТИВНІ СОРТИ БУЗКУ ЗВИЧАЙНОГО ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Бузок звичайний та його сорти з давніх-давен користувалися популярністю. Колекції ботанічних садів, парків та розсадників налічують більше 2000 сортів. Багато селекціонерів з різних куточків світу працює над створенням нових гібридів, які будуть ще кращими від уже існуючих.

Нашою метою є зазначення найбільш перспективних сортів бузку звичайного (*Syringavulgaris* L.) для вирощування у Правобережному Лісостепу України, які були визначені за рядом ознак за період 5 років (2012-2017р.).

Колекція Дослідної станції помології налічує 65 сортів бузку звичайного українського, французького, російського, італійського та німецького походження. Серед них 9 сортів з простими квітками і 56 – з махровими.

Для оцінки сортів було обрано такі показники: зимо- та морозостійкість, стійкість до вигорання квіток, жаростійкість, розмір та форма куща, тривалість цвітіння. Такі показники як розмір квіток, колір квіток, термін цвітіння, розмір суцвіть та ароматність не брались до уваги, оскільки мають суб'єктивне значення.

Всі сорти бузку в колекції дослідної станції є зимостійкими. За морозостійкістю лише декілька сортів були уражені низькими температурами при різких перепадах (вище 10°C вдень, нижче -5°C вночі) протягом 2 і більше днів в березні. Серед таких сортів 'Кондорсе', 'Бер'є', 'Красавица Москви', 'Президент Пуанкаре'. Всі інші сорти витримали несприятливі погодні умови без ушкоджень.

Найбільш стійкими до вигорання квіток є сорти зі світлим (рожевим, блакитним, ліловим) забарвленням квіток, крім 'Мат'є Домбаль', 'Президент Греві', 'Кондорсе', 'Конт де Керхов'. Серед темнозабарвлених квіток нестійкими є сорти 'Артур Вільям Поль', 'Шарль Жолі', 'Ла Тур д'Оверн', 'Марк Мікелі'.

Останнім часом такий показник як жаростійкість є надзвичайно важливим для оцінки придатності рослин до зростання в певних умовах. Серед сортів, що є в колекції Дослідної станції, лише 3 сорти отримали низьку оцінку жаростійкості – 'Тарас Бульба', 'Ла Тур д'Оверн' та 'Кондорсе'.

Тривалість цвітіння бузку залежить не тільки від сорту, а і від погодних умов. Найбільша тривалість цвітіння (більше 18 днів) спостерігалася у сортів 'Красавица Москви', 'Тарас Бульба', 'М-м Лемуан', 'Планшон', 'Вілла Труа', 'М-м Антуан Бюхнер', 'Леон Сімон'.

За розміром найбільш перспективні середньо- та низькорослі сорти, за формою – компактні та прямостоячі. До сортів з такими показниками належать: 'Тарас Бульба', 'Фрау Берта Дамман', 'Монумент Карно', 'Мішель Бюхнер', 'Мат'є Домбаль', 'Марк Мікелі', 'Леон Сімон', 'Красавица Москви', 'Д-р Мастерс', 'Вілла Труа', 'Артур Вільям Поль'.

Найбільш перспективними для вирощування у Правобережному Лісостепу України за більшістю показників є сорти 'Фрау Берта Дамман', 'Монумент Карно', 'Мішель Бюхнер', 'Леон Сімон', 'Д-р Мастерс', 'Вілла Труа'.

УДК 631.527:633.11

Василенко Т. Ф., старший науковий співробітник
Коробова О. М., зав. відділом селекції та насінництва зернових і кормових культур
Бондарева О. Б., кандидат тех. наук, старший науковий співробітник, учений секретар
Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція НААН України
E-mail: cnzdiapw@ukr.net

НАПРЯМКИ І РЕЗУЛЬТАТИ СЕЛЕКЦІЇ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ В ДОНЕЦЬКІЙ ДСД СТАНЦІЇ НААН УКРАЇНИ

Пошук ефективних методологічних підходів при створенні екологічно пластичного селекційного матеріалу, створення нових сортів пшениці озимої із високим потенціалом урожайності та якості, імунних до основних хвороб, адаптованих до умов недостатнього зволоження південно-східного Степу України визначає актуальність наших досліджень. Мета наших досліджень – вдосконалити методи отримання

вихідного секційного матеріалу та створити високопродуктивні сорти пшениці озимої хлібопекарського напрямку використання адаптовані до умов південно-східного регіону України.

Методика виконання робіт в селекційних розсадниках і первинному насінництві відповідає потребам державного сортовипробування. Основний метод селекції пшениці м'якої озимої – гібридизація кращих вітчизняних і закордонних

сортів та сортів Донецької ДСД станції з наступним цілеспрямованим доббором за показниками продуктивності колосу у початкових ланках (F_2 - F_6). Для отримання високопродуктивних генотипів пшениці озимої здійснювали добір форм, в яких подовжено період трубкування-тверда стиглість за рахунок більш раннього початку трубкування.

За 2015/2017 роки досліджень кращі номери малого конкурсного сортовипробування сформували врожайність зерна 6,02 – 6,71 т/га, а такі номери як гк 618 (Тітона х гк 586), гк 602 (Лан 25 х Куяльник), гк 483 (гк 784/1 х гк 686/0), гк 423 (Лан 25 х сум. сортів), гк 335 (Білосніжка х Лан 25) суттєво перевищили на 18,5–23,4% (1,06–1,22 т/га) стандарт ‘Донецька 48’.

Зараз в попередньому розмноженні знаходяться 6 перспективних селекційних ліній, які забезпечують урожай понад 8,0 т/га. Підготов-

лено до передачі на держсортотиповипробування 4 нові сорти озимої м’якої пшениці.

У 2017 році за результатами державного сортовипробування завершено експертизу сортів пшениці м’якої озимої Диво донецьке, Перемога, Ігриста, Юзівська, які забезпечили врожай по зонах Лісостепу і Степу: 8,1 т/га (+ 1,3 т/га до ум.St); 8,0 т/га (+ 1,2 т/га); 8,2 т/га (+ 1,4 т/га); 8,2 т/га (+ 1,4 т/га); 8,2 т/га (+ 1,4 т/га); 7,8 т/га (+ 1,5 т/га до ум.St); 7,2 т/га (+ 0,9 т/га); 7,8 т/га (+ 1,5 т/га); 8,1 т/га (+ 1,8 т/га), відповідно. Сорти продовольчого напрямку, різновидність еритроспермум. Сорти ‘Перемога’, ‘Ігриста’ і ‘Юзівська’ рекомендуються для вирощування по парам і кращим непаровим попередникам, сорт Диво донецьке по непаровим попередникам. Держкомісією прийнято рішення на видачу патентів та до внесення сортів в Реєстр сортів рослин України.

УДК 631.81.095.337

Вінюков О. О., кандидат с.-г. наук, директор

Чугрій Г. А., науковий співробітник

Бондарева О. Б., кандидат тех. наук, старший науковий співробітник, учений секретар

Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція НААН України

E-mail: alex.agronomist@gmail.com

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ ПРИ ВИРОЩУВАННІ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО В УМОВАХ ДОНБАСУ

Впровадження у сільськогосподарське виробництво екологічно безпечних технологій на сьогодні є актуальним та реальним способом зменшення забруднення навколишнього середовища, природного відтворення родючості ґрунтів, виробництва високоякісного та високорентабельного продукту.

Мета дослідження - визначення ефективності впровадження екологічно безпечних технологічних прийомів при вирощуванні ячменю ярого в умовах техногенного навантаження Донбасу.

Спостереження, обліки в дослідках та статистичну обробку врожайних даних проводили за методикою Б. О. Доспехова. Вміст важких металів у зерні ячменю ярого визначали атомно-абсорбційним методом. Білок в зерні визначали титриметричним методом за ГОСТ 10864-91. Площа облікової ділянки – 62,7 м², повторність – триразова. Розміщення ділянок систематичне.

У дослідженнях проводилась передпосівна інокуляція насіння ячменю ярого сорту Східний комбінованим складом мікробіологічних препаратів. При посіві вносилося органічне гранульоване добриво біогумус. На початку фази кущення і на початку фази колосіння посіви обприскували сумішшю мікробіологічних препаратів. Контроль обробка насіння та посівів водою, загальноприйнята технологія вирощування ярого ячменю.

Дослідження показали, що використання запропонованих елементів технології підвищує рівень врожаю ячменю ярого в порівнянні з контролем і загальноприйнятою технологією. Елементи технології органічного вирощування ярого ячменю сприяли збільшенню урожайності на фоні мінерального живлення на 0,5 т/га порівняно з контролем, а на органічному фоні - на 0,89 т/га порівняно з контролем.

Найвищі показники якості зерна були отримані на варіанті з елементами органічної технології, вміст білка в зерні ярого ячменю на органічному фоні на 0,74% вище, ніж у контрольного варіанта. Використання запропонованих елементів органічної технології вирощування ячменю ярого на обох фонах живлення сприяє зменшенню вмісту важких металів у зерні ячменю ярого в порівнянні з контролем і загальноприйнятою технологією: кількість свинцю зменшилася на 0,04 мг/кг та 0,07 мг/кг, міді - 0,55 мг/кг і 0,50 мг/кг, цинку - 5,17 мг/кг і 4,02 мг/кг, відповідно.

Впровадження екологічно безпечних технологічних прийомів при вирощуванні ячменю ярого на органічному фоні живлення сприяло отриманню високого чистого прибутку та рівня рентабельності 2732,4 грн/га та 64,8%, зменшило вартість 1 т продукції на 510,3 грн порівняно з контролем.